

Методичний коментар до уроку “Космічне мистецтво”

Десь у Всесвіті

Космічний привіт

Запропонуйте дітям послухати [незвичайні звуки](#).

- Яке враження у вас від цих звуків? Що ви зараз відчули?
- Як ви гадаєте, що може так звучати?
- Де можна почути подібні звуки?
- Можливо, ці звуки неземні? Як гадаєте, чи можна такі звуки почути в космосі?

Це лише здається, що космос мовчазний. Насправді в нього є свій голос, і там можна почути звуки дуже схожі на ті, які ви щойно почули. Уявіть себе космонавтами, які прилетіли на далеку планету й несподівано зустріли там...

- Привітайтеся з мешканцями космосу.
- Як гадаєте, як треба поводитися, щоб космічні мешканці не злякалися і зрозуміли нас?

Знайомимося з художником

Фрейдун Рассулі — американський художник-сюрреаліст іранського походження, талановитий педагог.

З раннього віку він почав малювати й навчатися писати вірші, а вже в п’ятнадцять років був нагороджений урядовим грантом для вивчення живопису в Європі. У 1963 році він емігрував до США, де вивчав живопис та архітектуру в університеті Нью-Мексико. Свою професійну кар’єру Рассул почав як архітектор, але пізніше присвятив своє життя живопису.

Техніка живопису Рассулі відома як Fusionart — авторський стиль, якого він навчає студентів у Південній Каліфорнії. Головна тема Fusionart — космічна єдність. За словами художника, потужним творчим стимулом для нього є медитації на світанку, спостереження за сходом сонця, а також уявні містичні подорожі нічним небом.

Рассулі демонструє свої численні роботи на персональних і групових виставках. Репродукції його картин нерідко публікують різні друковані видання. Він також є автором фресок, що прикрашають стіни громадських будівель.

Нині Рассулі розробляє навчальні програми, що дають змогу виявити творчо обдарованих дітей. Він вважає, що “коли люди зрозуміють, які вони креативні, то почнуть використовувати цю якість у повсякденному житті, аби віднайти рівновагу й більше радості”.

Космічне мистецтво

Чи подобається вам дивитися в небесну далечінь, шукати в космосі зіркові країни, уявляти, що бачать космонавти?.. Космос складно уявити, осягнути, відчути. Здається, космічний простір не має меж. Тому митці дають волю фантазії — кожен по-своєму змальовує космічні пейзажі. Подивимося в зіркові далі очима художника й композитора та пофантазуємо.

Фрейдуну Рассулі називають космічним художником, адже на багатьох його полотнах ми бачимо космічні фантазії. Розгляньте його картину “Королівство сонця”.

Художник обирає яскраві барви та відтінки. Завдяки спіралям майстер передає нескінченість, глибину космосу, показує величезні відстані в космосі, які на Землі навіть уявити складно.

Здається, що ми бачимо Сонце в глибині картини і спіраль поступово зтягує наш погляд у глибину. Подивіться, як барви поступово переходять одна в одну.

- Як гадаєте, чому художник назвав картину “Королівство сонця”?
- Як художник зобразив сонячне сяйво?
- Як зобразив сонячний вітер?
- Що ще ви можете розгледіти на картині?
- Пригадайте, хто ще з митців використовував спіраль, створюючи свої картини.

Космічні фантазії

Космічні телескопи

Заирнути в далечінь космосу дають змогу світлини, зроблені космічними телескопами, зокрема Габблом.

Космічний телескоп Габбл — американський космічний телескоп, виведений у космос ще в 1990 році. Спільний проєкт NASA (Національного управління з аеронавтики і дослідження космічного простору — агентство уряду США) і Європейського космічного агентства.

Телескоп Габбл — унікальна багатоцільова орбітальна обсерваторія, найбільша серед запущених у космос у ХХ столітті. Це перший апарат із серії “Великі обсерваторії”, за його допомогою здійснено багато важливих спостережень.

Телескоп має працювати до 2030—2040-х років. Запуск його наступника — космічного телескопа ім. Джеймса Вебба — заплановано 31 жовтня 2021 р. Над цим міжнародним проєктом працюють учені із 17 країн на чолі з NASA та зі значним внеском Європейської та Канадської космічних агенцій.

Космічні краєвиди

Запропонуйте дітям уявити себе дослідниками далекого космосу, астронавтами, які вилетіли за межі Сонячної системи, а можливо, й за межі нашої рідної галактики — Чумацького шляху.

- Що ви бачите в космосі?
- Який він?
- Які зірки ви бачите? Такі самі, як із Землі?
- А який вигляд мають інші галактики?

Можливо, діти одразу створять ескізи космічних краєвидів.

А тепер роздивіться справжні космічні світлини (див. презентацію “[Космічні краєвиди](#)”) і дайте назви космічним об’єктам.

- На які земні об’єкти вони схожі? Чим саме?

Мої космічні фантазії

Пофантазуйте, що ще дивовижного можна побачити в космосі, і намалюйте. Візьміть фарби, олівці або фломастери, чи, можливо, крейдочки. Можете малювати по мокрому чи пригадати іншу техніку малювання.

Досліджуємо техніку “монотипія”

Монотипія — непередбачувана техніка, тож спробуємо дізнатися про неї якомога більше, аби приборкати її та мати змогу певною мірою прогнозувати й отримувати зображення, наближене до бажаного.

Багато відбитків — одне джерело. Техніку монотипії використовують справжні художники. Вони роблять тільки один відбиток. А ми спробуємо зробити більше відбитків. Цікаво, що вийде?

- Чим відрізняються один від одного перший, другий, третій, четвертий... відбитки? А як змінюється поверхня, від якої ми робимо відбитки?
- Чи можна робити їх нескінченно? Чому?
- Запропонуйте дітям на одну пластину нанести фарби зовсім тонким шаром, на другу — товстим шаром (так, щоб було видно рельєфність фарб). З якого оригіналу вийде більше відбитків? Чим вони відрізнятимуться?

Варто звернути увагу дітей на те, що кількість відбитків залежить від швидкості висихання фарби (якщо фарба висохне, то й відбитків не буде) та від кількості фарби (товщини шару).

- Отже, що треба робити, аби в нас завжди виходили якісні відбитки? *(Малюємо швидко, фарби не шкодуємо, тому треба завчасно придумати як, де і що малюватимемо.)*

Притискаємо по-різному. Дослідимо, чи залежить отримане зображення від того, як ми притискаємо аркуш до оригіналу. Поясніть дітям: щоб побачити вплив способу притискання на якість зображення, ми маємо однаковим способом знімати аркуш, інакше в нас буде одразу два фактори (притискання + знімання аркуша), які впливають на відбиток, і ми не зможемо зрозуміти, який фактор як вплинув.

- Обговоріть із дітьми, як можна притискати аркуш до оригіналу. Знайдіть якомога більше різних способів. *(Наприклад, покласти руки на аркуш і вертикально знімати, розгладжувати в різні боки, взагалі не натискати (просто покласти аркуш і зняти) тощо.)*
- Запропонуйте дітям намалювати схожі малюнки (зовсім однакових малюнків вийти не може, але завчасно обговоріть деталі та колір). У цьому експерименті буде краще, якщо аркуш зніматиме педагог. Завчасно обговоріть, хто як притискатиме аркуш. Нехай різні діти притискають аркуші по-різному. Порівняйте отримані малюнки. У чому відмінність?

Різні фарби — різні малюнки. Запропонуйте дітям намалювати на одному аркуші паперу дві ялинки (або інший простий малюнок) — гуашшю та аквареллю. Чи однакові вийшли малюнки? Порівняйте насиченість кольорів, швидкість висихання, як фарба розпливається по паперу, як вона виблискує тощо.

- Чи ці фарби відрізняються тільки кольором? Роздивіться, який вигляд мають гуаш та акварель. У чому відмінність?
- Як ми малюємо гуашшю? А як — аквареллю?

Чи добре виходять дрібні зображення. Запропонуйте дітям намалювати дрібний елемент у зображенні, наприклад, паросток серед травички, маленьке тоненьке деревце... Який відбиток ми отримуємо? (Зверніть увагу дітей на те, що дрібні елементи можуть розпливтися або їх можуть закрити більші елементи, розташовані поряд.)

- Чи добре видно тонкі лінії на відбитку? Маленькі кружечки? Якими вони станли? Чому саме такий результат?

Цю роботу можна продовжити

Влаштуйте у класі виставку “Космічні фантазії”, де кожен може стати екскурсоводом і розповісти про кожну роботу.

Запропонуйте дітям більше дізнатися про дослідження космосу, знайти світлини інших космічних телескопів, розгорніть інтегрований проєкт “Вивчаємо космос”.